

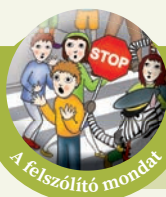
Anyanyelv és kommunikáció

3. osztályosoknak

Tudnivalók a tankönyvedről

A tankönyved fejezetekre, azon belül leckékre tagolódik. Minden fejezet elején egy kétoldalas kép található. Ezeket külön is nézegetheted, beszélgethetsz róluk a társaddal, de feladatokat is kapsz hozzájuk a fejezeten belül.

Kérés vagy parancs?

A lecke címe alatt mindig olyan kérdést, feladatot találsz, amellyel mozgósíthatod előzetes tudásodat a témáról. Fel tudsz készülni az aznapi tanulnivalókra.

A leckék elején egy körben a fejezetnyitó kép egy kis részletét találod. A kör alatt a tanulnivaló címe, mellette a lecke tartalmára utaló cím helyezkedik el. Ebből a címből jósolhatsz is, hogy miről fog szólni a lecke.

Közös és saját nevek

Gyűjtsetek össze a környéketeken lévő utak, utcák, terek nevét! Mi a közös bennük? Miért van saját nevük is? Beszéljétek meg!

4. a) Olvasd el a csoportosított szavakat!

piros nagy
szép
illatos okos

lép játszik
olvas
tanul ül

autó asztal
torta ház
építőköcska

b) Melyik szócsoporthoz mit fejez ki? Válaszd ki, melyik címke melyikhez való! Mondd el!

cselekvések

tulajdonságok

tárgyak neve

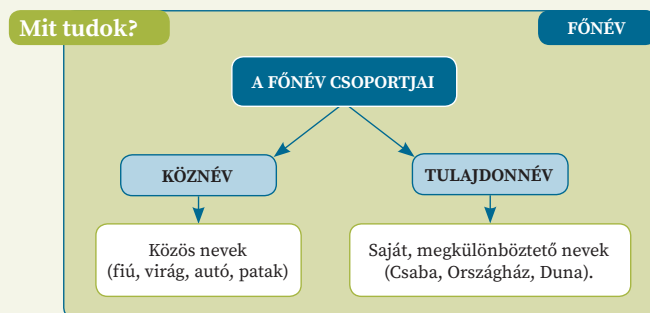
c) Gyűjtsetek párban minden csoportba újabb szavakat!

A számozott feladatok változatos tevékenységekre buzdítanak. Ezeket szóban vagy a füzetekben kell elvégezned. Több részből is állhatnak.

A nagyítóval jelölt, színes háttérrel lévő szöveg összefoglalja, amiről addig tanultál, és amit előtte már a saját szavaiddal meg is fogalmaztál.

A közös nyelvi jellemzőik alapján (például élőlények cselekvése, tárgyak neve vagy tulajdonsága) azonos csoportba tartozó szavakat **szófajoknak** nevezzük.

Az összefoglaló szöveg lényegét a gondolattérkép közli. Nézd meg mindig figyelmesen! Fűzz hozzá magyarázatot, keress példákat! Ezt is használhatod összefoglalásra, tanulásra, ismétlésre.

Vissza a hangokig, betűkig!

Mi történik a fejezetnyitó képen? Mondd el! Melyek azok az események, amelyek a valóságban is megtörténhetnek? Melyek azok, amelyek nem?

1. a) Keresd meg a képeket a fejezetnyitó képen! Mondd ki a nevüket!

- b) Mondd ki a szavakat hangokra bontva! Melyik közülük a leghosszabb szó? Melyik a legrövidebb?

2. Kövesd a szemeddel az ábécé betűit! Először csak a magánhangzót jelölő betűket olvasd! Majd csak a mássalhangzókat!

a	á	b	c	cs	d	dz	dzs	e	é	f
g	gy	h	i	í	j	k	l	ly	m	n
ny	o	ó	ö	ő	p	q	r	s	sz	t
ty	u	ú	ü	ű	v	w	x	y	z	zs

3. a) Gyűjtsetek magánhangzóval kezdődő szavakat a fejezetnyitó képről! Mondjátok el egymásnak párban!

- b) Soroljatok fel mássalhangzóval kezdődő szavakat is!

4. Figyeld meg a fejezetnyitó képet! Találd ki a szavakat a megadott betűk alapján! Nevezd meg őket!

s ? rk ? ny, k ? nyv, ? szt ? l, v ? r ? g ? bl ? k

5. Találd ki, melyik betű hiányzik a szavak elejéről! Mondd ki a hiányzó betűt jelölő hangot, majd olvasd fel a szavakat!

?
→ k a r
→ l s z i k
→ k a d

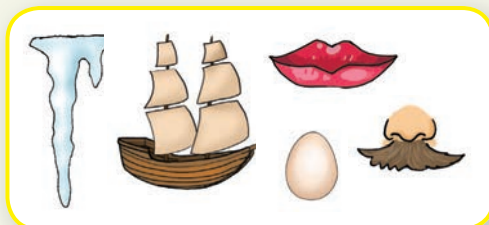
?
→ e l í d
→ í n e s
→ é p

?
→ é t á l
→ e g í t
→ í r

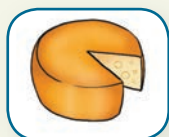
6. Változtasd meg a szavakban a magánhangzót! Mindig új szót mondj!

szél	sz [?] l	sz [?] l	sz [?] l	sz [?] l ...
lep	l [?] p	l [?] p	l [?] p	l [?] p ...
kár	k [?] r	k [?] r	k [?] r	k [?] r ...

7. a) Fogalmazd meg, milyen szabály alapján csoportosítottuk a képeket!

b) Melyik fenti keretben helyeznéd el az alábbi képeket?

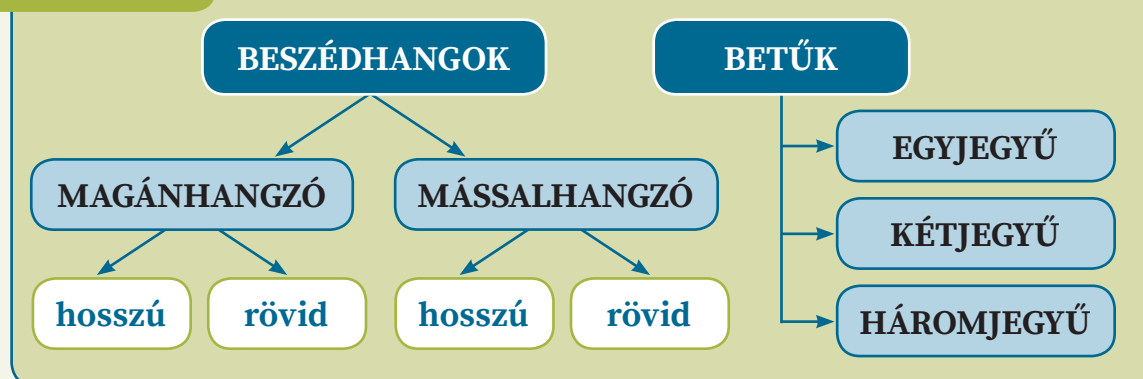

8. Olvasd el a hiányos szöveget úgy, hogy a hiányzó betűknek megfelelő hangot is kimondod! Mit veszel észre?

Ági a bab [?] ival játszo [?] a kertben. Napsütö [?] e re [?] el volt. Az [?] gen egyetlen felh [?] sem látszo [?]. Virági [?] at úszo [?] a levegőben, és a ház-tet [?] n hangosan énekelt a fekete rig [?].

(Schmidt Egon: A nyári orgona vendégei, részlet)

Mit tudok?

A szavakat beszédhangokra bonthatjuk. A beszédhangok lehetnek **ma-gánhangzók** és **mássalhangzók**. A beszédhangokat írásban **betűkkel** je-löljük. A betűk állhatnak **egy**, **két** vagy **három** jegyből (o, j, b; cs, sz; dzs).

A szavak

Vissza a szavakig!

Játsszatok Utolsóból első szótag... (ró-ka, ka-kas) játékot a társaddal! Foglaljátok mondatba az így kapott szavakat!

1. Lapozz a fejezetnyitó képhez! Gyűjts a kérdésekre felelő egyszavas választ!

Ki?

Mit?

Hol?

Hová?

Honnan?

Kivel?

Miről?

2. a) Olvasd el keretenként a szavakat! Melyik tárgyra vagy élőlényre vonatkoznak? Nevezd meg őket egy-egy szóval!

éles, szúr, fém, nyír

édes, gombóc, jeges, hideg

emlős, háziállat, nyávog

fényvédő, sötét, szemre való

- b) Keresd meg őket a fejezetnyitó képen! Mondj velük egy-egy mondatot!

3. Egészítsd ki a szótagokat szavakká! Keress több megoldást!

ma ?

? ma

? ma ?

ka ?

? ka

? ka ?

ta ?

? ta

? ta ?

4. Olvasd fel szótagokra bontva a szavakat! Alkoss szabályt!

dió

háló

macska

kancsó

puttony

pingvin

messze

szellő

dodzsem

hattyú

bodza

rendőr

5. Mit jelentenek a következő szólások? Értelmezd őket egy szóval!

Töri a fejét.

Még a saját árnyékától is megijed.

Vág az esze, mint a borotva.

Malaca van.

6. a) Nevezd meg egy-egy közös szóval a szóoszlopokban szereplő szavakat!
Írd le a füzetedbe betűrendben oszloponként a szavakat!

orvos	vívás	torta	mosogatószer
hangmérnök	birkózás	linzer	mosópor
informatikus	súlyemelés	rigójancsi	súrolószer
ügyvéd	cselgáncs	tiramisu	vízkeőoldó
karmester	úszás	muffin	hipó

b) Mondj te is minden csoporthoz egy-egy odaillő szót!

c) Gyűjtsétek össze az összetett szavakat! Hányat találtatok?

7. Melyik szó nem illik a többi közé? Válaszd ki soronként!

kalap	fejfedő	hajpánt	tőkfödő	kalpag	főfödő
alszik	aluszik	alukál	ásít	szunyókál	durmol

8. a) Két-két keret szavai értelmileg összetartoznak. Miért? Beszéljétek meg!

b) Alkossatok a szópárokkal mondatokat!

kiabál, fáradt,
kalap, nevet

nappal, szép,
éhes, nagy

kacag, fejfedő,
ordibál, kimerült

kicsi, jóllakott,
éjszaka, csúnya

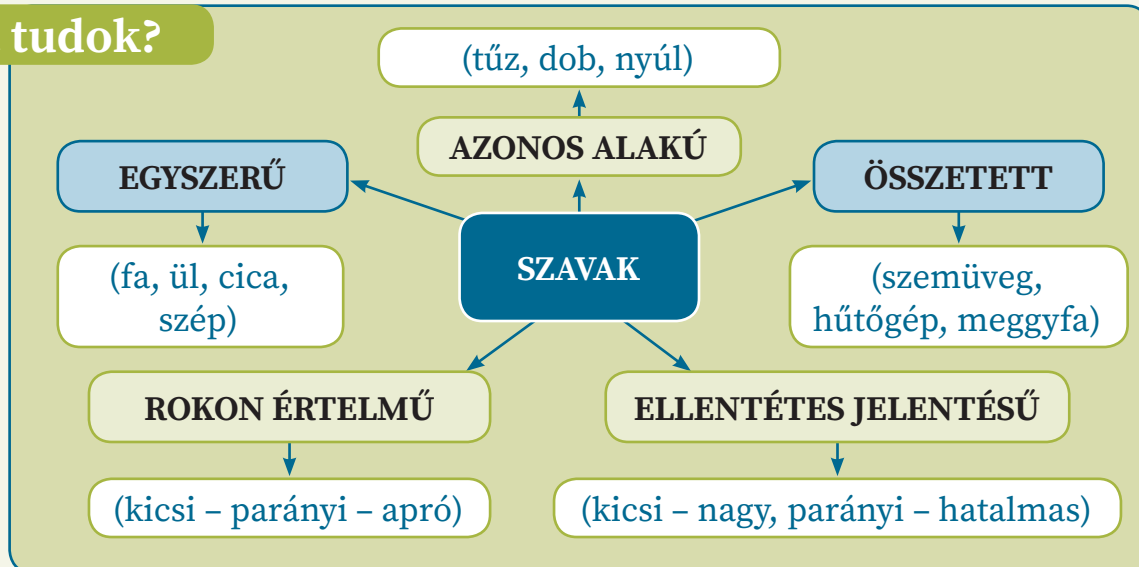
9. Fejezd be a mondatpárokat ugyanazzal a szóalakkal!

A kályhában fellobbant a . Ági a hajába csatot .

A tapsifüles másik neve: . A szomjas Bori a poharáért .

A kézilabdás éppen gölt . Kerek ritmushangszer neve: .

Mit tudok?

A mondatok

Vissza a mondatokig!

Meséljétek csoportban egy történetet a fejezetnyitó képről! Mindegyikőtök egy-egy mondattal folytassa tovább az eseményeket!

1. a) Minden mondatban találsz egy-egy oda nem illő szót. Olvasd fel a mondatokat kijavítva!

b) Válassz ki egyet, és fűzd tovább történetté!

A négylevelű lóhere szerecsent hoz.

Amikor kéményseprőt látsz, fogd meg a gondod!

A nagy sárban piszkos lett a cipóm.

Öt gömböc fagylaltot szeretnék!

Sajnos otthon fejtettem a tolltartóm.

2. Mely szókétyákkal cserélhetők ki a mondatok kiemelt szavai? Olvasd fel a szöveget úgy, hogy a kézzel írt szavak helyén a megfelelő szót mondd!

horgásztunk

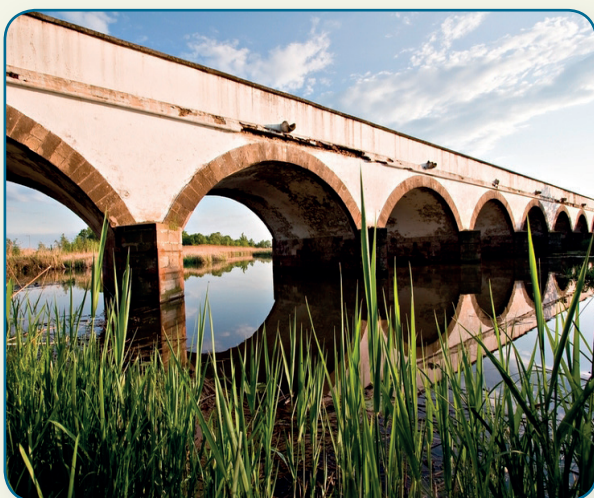
nyaraltam

főztünk

nevezetes

megnéztük

sok

Az idei nyár számos kalandban bővelkedett. Két hétig vakációztam a nagyszüleimnél Debrecenben. A Hortobágyon megleltünk a Kilenclyukú hidat. A helyi ismerőseimmel több napot Debrecen híres fürdőhelyén töltöttünk. Ellátogattunk a Tisza partjára, ahol nagyapámmal pecáztunk. A legnagyobb halat én fogtam ki. Vacsorára halászlét készítettünk belőle.

3. a) Fejezd be az elkezdett mondatokat szóban!

Tegnap többször kerestelek, **hogy** ?.

Ma sokan vannak a strandon, **mert** ?.

A szél lefújta az ablakból a cserepet, **ezért** ?.

Időben indultam el az iskolába, **de** ?.

A táskámat letettem a padom mellé, **és** ?.

b) Játsszunk! Próbáljátok meg kicserélni mondatonként a színessel írt szót egy másik színezett szóval! Folytassátok úgy a mondatokat!

4.

a) Bontsd szavakra a betűhalmazt, és írd le a mondatot a füzetedbe!

afiúapirosnadrágbankéttölcsértviszalanynaktelefagylalittal

b) Olvasd fel a mondatot! Csoportosítsd a szavait szóban!

Toldalékos szavak

Toldalék nélküli szavak

5.

a) Alkoss a szókétyákra írt szavakból mondatokat! Szükség esetén toldalékdold őket! Hasznájd fel minden szót! Ügyeld a szórendre is!

a gyerek

labda

vidám

a tó

dobál

nyár

a tanuló

nem

figyel

a tanító

néni

a terem

b) Ellenőrizd magad a fejezetnyitó kép segítségével!

6.

a) Keressétek meg, mely mondatok nem illenek a többi közé! Miért?

Folyamatosan szélesedik a vízi sportok köre. Ha izgalmas kikapcsolódásra vágysz, kipróbálhatod a barátaiddal a vízibanánt vagy a vízibobot is. A majmok egyik kedvenc eledele a banán. A vízisí már komoly ügyességet és sok gyakorlást kíván. Gyakorlásra leginkább a reggeli vagy a kora esti időszak alkalmas, mivel ekkor kisebb a hullámozás. A jó síbot lendületet ad a gyors, de biztonságos lesiklás-hoz bármilyen havon. Valamennyi vízi sporteszköz használatakor kötelező mentőmellényt viselni.

b) Olvasd fel a szöveget úgy, hogy az oda nem illő mondatokat kihagyod!

A mondat az üzenetünk **legkisebb egysége**. Az üzenet egy vagy több mondatból áll. A mondat egy vagy több szóból épül fel. Mondatainkban a szavak todalékkal vagy anélkül szerepelnek. A mondatot mindig **nagybetűvel** kezdjük, és a végére pontot (.), felkiáltójelet (!) vagy kérdőjelet (?) teszünk.

Közöljünk, érdeklődjünk!

Milyen mondatfajtákat tanultál már?
Milyen írásjellel záruktak? Idézd fel, mit tudsz róluk!

1. Olvasd fel a mondatpárokat kétféleképpen, a színessel írt szándéknak és a mondat végi írásjelnek megfelelően!

Elfogyott a fagylalt.

(közölve,
megállapítva)

Holnap már kapható lesz.

(közölve,
megállapítva)

Elfogyott a fagylalt?

(érdeklődve,
tudakozódva)

Holnap már kapható lesz?

(érdeklődve,
tudakozódva)

2. a) Olvasd fel a mondatokat helyes hanglejtéssel!

Hány óra van? • Mára kellemes időt, nyári meleget jósoltak. • Nem lát-tad véletlenül az órámat? • Hol keressem? • Nem mondták, hogy esni fog. • Megnéznéd nekem a televízió mellett? • Nagyon borús-nak látom az eget. • Te sem találod? • Vajon hol lehet? • Nem hiszek a mai idő-já-rás-jelentésnek. • Magammal viszem az esernyőmet. • Elveszíthettem? • Úgy tűnik, feleslegesen cipeltem magammal. • Szép az idő.

b) Olvasd össze a kijelentő és a kérdő mondatokat! Mit tapasztalsz?

3. a) Olvasd fel a mondatokat a megfelelő kérdőszóval kiegészítve!

Mikor?

Hány?

Miért?

Milyen?

Ki?

késtél ilyen sokat?

színű az iskolatáskád?

indul a vonatod?

látta a hatalmas sárkányt?

gombóc fagylaltot adhatok?

odamentél-e tegnap?

b) Melyik mondathoz nem illik egyik kérdés sem? Indokold meg!

4. Az -e szócska csak a kérdőszó nélküli kérdésekbe illik. Miért?

5. a) Melyik szó mögé kerül az -e szócska? Állapítsd meg a helyét az alábbi kérdő mondatokban!

Van● kutyátok●? Sokat● ugat●? Meg●mondod● a címedet●?
Nem● mehetnénk● kicsit● gyorsabban●? Ez● a fagyi● epres●?

b) Olvasd fel a kérdéseket -e szócskával és anélkül! Beszéljétek meg, mi a különbség a két hanglejtés között!

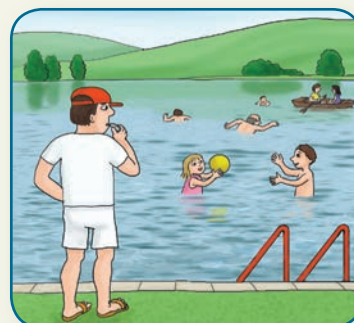
6. a) Olvasd el a kijelentő mondatokat! Kérdezz a színes betűs részekre egész mondatokkal!

Nem tud úszni **az idős néni**.

A tóban **rengeteg** ember fürdik.

Az úszómester **ügyel a rendre** a tóparton.

A strand **nyolc órakor** már zárva lesz.

b) Úgy válaszolj, hogy a mondatban a kiemelt részek álljanak elől!

7. Figyeld meg a képet! Miről beszélhetnek a szereplők? Beszéljétek meg körforgóban!

Mit tudok?

A BESZÉLŐ SZÁNDÉKA

